

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЛЯШЕНКО Уляна Ігорівна

УДК [378.147:811.111'271: 656.071.1(075)]

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ
МЕХАНІКІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ
ДИСЦИПЛІН**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Херсон – 2016

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Державному навчальному закладі «Морський коледж Херсонської державної морської академії», Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Заболотська Ольга Олександрівна,
Херсонський державний університет,
завідувач кафедри англійської мови
та методики її викладання, м. Херсон.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Гришкова Раїса Олександрівна
Чорноморський державний університет
ім. Петра Могили, завідувач кафедри
англійської мови, м. Миколаїв.

кандидат педагогічних наук,
Вторнікова Юлія Сергіївна
Одеський національний морський
університет, викладач кафедри
професійної англійської мови, м. Одеса.

Захист відбудеться « 27 » травня 2016 року о 13 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 67.051.02 Херсонського державного університету за адресою: 73000 м. Херсон, вул. 40 років Жовтня, 27.

З дисертацією можна ознайомитись в науковій бібліотеці Херсонського державного університету за адресою: 73000 м. Херсон, вул. 40 років Жовтня, 27 та на офіційному сайті Херсонського державного університету.

Автореферат розісланий «27» квітня 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

В.В. Денисенко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність і доцільність дослідження. Інтеграція України у світовий освітній простір, виконання рекомендацій ЮНЕСКО з підготовки компетентнісного спеціаліста неможливе без фахівця – суб'єкта особистісного й професійного зростання, який розширює й оновлює предметні галузі фахового спрямування. Ці позиції відбито і в новому Державному стандарті базової і повної середньої освіти, де зокрема відзначено, що зростає потреба у застосовуванні загальнонавчальних, творчих вмінь у різних життєвих і навчальних ситуаціях спілкування, користуванні комунікативними стратегіями, стратегіями співпраці та в галузевому стандарті вищої освіти України, де визначається, що нормативну основу навчання бакалаврів морських спеціальностей становлять поряд із державними актами ще й міжнародні, зокрема міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення вахти, а також кодекс з підготовки і дипломування моряків та несення вахти з Манільськими поправками.

Підготовка компетентнісного фахівця є важливим складником сучасної системи професійної освіти, що висвітлено в багатьох дослідженнях науковців: сутність і вимоги загальнонаукової методології до професійної підготовки фахівців обґрунтовано в працях Б. Ананьєва, В. Беспалька, Г. Гершунського; методологічні основи професійної освіти були предметом наукових розвідок В. Андрющенка, С. Архангельського, І. Зязюна, З. Курлянд, М. Скаткіна, Г. Троцько, Р. Хмелюк, С. Шапоринського; професійну підготовку фахівців у вишах відображено у наукових доробках І. Бахова, А. Алексюка, С. Вітвіцької, Н. Волкової, Р. Гришкової, О. Заболотської, Н. Мойсеюк, О. Романовського, С. Сисоевої, В. Сластьоніна, М. Фіцули; професійну підготовку фахівців морського профілю досліджували: В. Бережна, М. Громкова, Н. Денисенко, О. Єгоричев, О. Ільїн, Е. Крайнова, С. Моркотун, С. Моторна, І. Сокол, засобами професійно-орієнтованих дисциплін – М. Бокарев, С. Волошинов, М. Кулакова, та ін. Проте фахова підготовка суднових механіків засобами англійської мови залишалася поза увагою науковців. Саме тому розгляд цієї проблеми в контексті сучасної модернізації освіти набуває особливої актуальності і значущості.

Обґрунтування теоретичних засад проблеми підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, сучасні тенденції розвитку освіти та суспільства виявили певні суперечності між:

- орієнтацією освіти на інтеграцію в європейський освітній простір та недостатньою розробленістю науково-методичних основ професійної підготовки фахівців морського профілю засобами іноземної мови;
- потребою на ринку праці висококваліфікованих фахівців морського профілю, які працюють в іншомовному середовищі та реальним рівнем їхньої іншомовної підготовки, яка не відповідає сучасним вимогам;
- актуальністю підготовки суднових механіків до професійної діяльності і відсутністю цілісної моделі підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

Актуальність проблеми, наявні суперечності, необхідність та можливість їх реалізації зумовили вибір теми дослідження: **«Педагогічні умови підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідницьких робіт Херсонського державного університету в межах проекту «Моніторинг освітньо-наукового простору як фактор інноваційного розвитку вищого навчального закладу» (державний реєстраційний номер 0112U001436, наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 28.10.2011 р. № 1241). Тему дисертаційного дослідження було затверджено на засіданні вченої ради ХДУ (протокол № 3 від 30.11.2015 року) й узгоджено у Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології в Україні (протокол № 9 від 21.12.2010 року).

Об'єкт дослідження – процес професійної підготовки майбутніх суднових механіків у вищих морських навчальних закладах.

Предмет дослідження – педагогічні умови підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін засобами англійської мови.

Мета дослідження – науково обґрунтувати й експериментально перевірити модель й методику підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

Гіпотеза дослідження – підготовка майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін (засобами англійської мови) буде продуктивною, якщо в навчальному процесі, відповідно до етапів навчання (пізнавально-збагачувального, репродуктивно-діяльнісного та професійно-творчого) реалізовувати такі педагогічні умови:

- забезпечення позитивної мотивації курсантів до змісту, форм, способів навчальної діяльності у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін;
- реалізація цілісного інтегративного підходу під час викладання професійно-орієнтованих дисциплін, у якому інтегруючим чинником, його основою виступає дисципліна «Англійська мова (за професійним спрямуванням)»;
- занурення курсантів в активне відпрацювання навчальних професійно-спрямованих ситуацій у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

Відповідно до об'єкта, предмета та поставленої мети визначено такі **завдання** дослідження:

- визначити сутність поняття «підготовка майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін»;
- виявити компоненти, критерії, показники і схарактеризувати рівні підготовки суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін;

- науково обґрунтувати та експериментально реалізувати педагогічні умови підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін засобами англійської мови;
- розробити та експериментально перевірити модель та методику підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

Для вирішення поставлених у дослідженні завдань, досягнення мети і перевірки гіпотези використовувався комплекс взаємопов'язаних **методів** :

Теоретичні методи: термінологічний аналіз – для визначення базових понять дослідження (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3): «професійна підготовка», «готовність», «професійна підготовка майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін»; аналіз, синтез, порівняння, зіставлення та узагальнення теоретичних положень, викладених у психолого-педагогічній, методичній літературі, нормативних документах, та досвіду навчання курсантів морських закладів у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін для визначення оптимальних підходів до вирішення проблеми (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2); систематизація та узагальнення теоретичних і методичних основ для з'ясування сутності та структури професійної підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, стану підготовки та її специфіки у курсантів морських навчальних закладів (підрозділи 2.1, 2.3); педагогічне моделювання цілісного процесу для розробки моделі підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін (підрозділ 3.2); узагальнення науково-теоретичних та практичних даних для наукового обґрунтування педагогічних умов підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін (підрозділ 2.4).

Емпіричні методи: анкетування курсантів, усне опитування викладачів, тестування, бесіди, педагогічне спостереження за станом підготовки майбутніх суднових механіків до професійної діяльності з метою виявлення рівнів означеної підготовки, експериментальна перевірка ефективності розробленої методики підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін та педагогічних умов її реалізації (підрозділи 3.2, 3.3).

Статистичні методи: методи математичної статистики й одержаних експериментальних даних з метою аналізу результатів дослідження (підрозділи 2.4, 3.4).

Експериментальною базою дослідження було обрано морський коледж Херсонської державної морської академії, Київську державну академію водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного, Миколаївський національний університет кораблебудування імені адмірала С.Й. Макарова та морехідний коледж технічного флоту Одеської національної морської академії.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в систему роботи морського коледжу Херсонської державної морської академії (акт про впровадження №1-11 від 01.10.2015 року), Київської державної академії водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного (акт про

впровадження №1-11/1382 від 05.10.2015 року), Миколаївського національного університету кораблебудування імені адмірала С.Й.Макарова (акт про впровадження №1-8/210 від 21.10.2015 року), морехідного коледжу технічного флоту Одеської національної морської академії (акт про впровадження №01-12/167 від 16.10.2015 року).

Наукова новизна одержаних результатів:

- *вперше* визначено сутність поняття «підготовка майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін», схарактеризовано критерії (мотиваційний, лінгвістичний, професійно-діяльнісний, комунікативно-ситуативний), показники та рівні (високий, достатній, середній, низький) підготовки майбутніх суднових механіків до професійної діяльності; теоретично обґрунтовано й розроблено модель підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, яка містить цільовий, теоретико-методологічний, змістовий блоки та блок оцінки результатів освітньої діяльності; науково обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови (забезпечення усвідомленої позитивної мотивації курсантів до змісту, форм, способів навчальної діяльності у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін; реалізація цілісного інтегративного підходу під час викладання професійно-орієнтованих дисциплін, у якому інтегруючим чинником, його основою виступає дисципліна «Англійська мова за професійним спрямуванням»; занурення курсантів в активне відпрацювання навчальних професійно-спрямованих ситуацій у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін) та методику підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін;
- *уточнено* сутність поняття «професійна підготовка фахівця морського профілю»;
- *подальшого розвитку* набули положення щодо впровадження в навчальний процес морських навчальних закладів методів, засобів та інноваційних технологій навчання англійської мови.

Достовірність результатів дослідження забезпечується комплексним підходом до розв'язання поставлених завдань, ґрунтовною підготовкою і проведенням експерименту із застосуванням методів, адекватних предмету та завданням дослідження, якісними та кількісними даними досліду навчання; експериментально-дослідною перевіркою висунутої гіпотези, широким практичним упровадженням у морських вишах України авторської методики; обговоренням теоретичних положень і результатів дослідження на науково-практичних, науково-методичних конференціях та семінарах.

Практичне значення дослідження полягає у створенні методики підготовки майбутніх суднових механіків та її впровадження в навчальний процес на основі розробленого навчально-методичного супроводу: спецкурсу та навчально-методичного посібника «Spoken English for marine engineers»,

спрямованого на фахову підготовку майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

Результати теоретичного й експериментального пошуку можуть використовуватись фахівцями у подальших дослідженнях із проблеми підготовки фахівців морського профілю у вищих закладах освіти, при написанні випускних робіт освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр», «магістр».

Апробація результатів дослідження. Апробація основних положень і результатів дисертаційного дослідження здійснювалась під час доповідей на наукових конференціях різного рівня: *міжнародних* – VIII Міжнародній науково-практичній конференції та XXII Всеукраїнських педагогічних читаннях «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: виховуємо культуру потреб особистості» (Україна, Херсон, 2015), Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні енергетичні установки на транспорті, технології та обладнання для їх обслуговування (СЕУТТОО-2015)» (Україна, Херсон, 2015), Міжнародній науково-практичній конференції «Обсуждения современной науки/ Diskus jeo wspolczesnej nauki» (Польща, Люблін, 2015), II Міжнародній науково-практичній конференції «Безпека життєдіяльності на транспорті та виробництві – освіта, наука, практика» (Україна, Херсон, 2015); *всеукраїнських*: II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Новітні тенденції навчання іноземної мови за професійним спрямуванням» (Україна, Херсон, 2013). Всеукраїнських науково-практичних конференціях «Англійська мова в проекції різних наукових парадигм» (Україна, Херсон, 2012, 2013).

Публікації: результати дослідження висвітлено в 10 одноосібних публікаціях автора, з них 6 – статті у наукових фахових виданнях України, 1 – зарубіжне фахове видання, 2 – матеріали і тези конференцій, 1 – навчально-методичний посібник «Spoken English for marine engineers».

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (319 найменувань), додатків. Загальний обсяг роботи становить 267 сторінок, з них основного тексту – 198 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність і доцільність наукового пошуку з обраної проблеми дослідження, розкрито ступінь її розробленості, визначено мету, об'єкт, предмет, завдання, гіпотезу дослідження, методологічні та теоретичні засади дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення, подано відомості про апробацію та впровадження результатів дослідження.

У **першому розділі** – «**Теоретичні основи професійної підготовки суднових механіків у вищих морських навчальних закладах**» уточнено сутність поняття «професійна підготовка суднових механіків» та його структурні компоненти; розглянуто роль та функції професійно-орієнтованих дисциплін у підготовці суднових механіків; обґрунтовано наукові підходи, що сприяють

підготовці майбутніх суднових механіків у вищих морехідних навчальних закладах (ВМНЗ).

Процес детального аналізу психолого-педагогічних та лінгводидактичних джерел дозволив встановити, що професійна підготовка майбутніх суднових механіків має свою специфіку, тому в нашому дослідженні ми послуговувалися терміном «професійна підготовка майбутніх суднових механіків».

Досвід наукових студій та сучасних розвідок дав можливість уточнити сутність професійної підготовки як системи засвоєння знань, умінь і навичок, спрямовану на формування в особистості професійної готовності до виконання професійної діяльності та на розвиток професійних здібностей.

На підставі наукових досліджень (В. Андрющенка, Г. Гершунського, І. Зязюна, З. Курлянд, Г. Троцько, І. Бахова, А. Алексюка, О. Заболотської, Н. Мойсеюк, В. Сластьоніна, С. Волошинова, М. Кулакової, І. Сокола) та враховуючи специфіку професійної діяльності майбутніх суднових механіків, їх готовність до означеної діяльності, професійну підготовку суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін визначаємо як усвідомлену настанову на майбутню професію, яка виявляється у вибірковій, прогнозованій активності майбутніх суднових механіків на етапі їх фахової підготовки.

У структурі підготовки майбутніх суднових механіків виділено такі компоненти як:

- 1) *мотиваційний* (усвідомлена настанова на майбутню професійну діяльність; спрямованість на конструктивні міжособистісні відносини з метою досягнення поставлених завдань; усталений інтерес до підвищення рівня своєї освіти та самоорганізованість);
- 2) *професійний* (система знань, умінь і навичок необхідних для майбутньої діяльності суднового механіка, що включає цикли: гуманітарної та соціально-економічної; математичної та природничо-наукової підготовки; а також цикли професійної (професійно-орієнтованої) та практичної підготовки, що разом із попередніми циклами забезпечує освітньо-кваліфікаційний рівень «Механік (судновий)»; уміння застосовувати набуті знання (технологічні, професійні, практичні плавальні) у практичній діяльності, а саме уміння виконувати свої функціональні обов'язки з технічного обслуговування та ремонту суднових технічних засобів і їх експлуатації, з технології використання робочих речовин);
- 3) *комунікативний* (уміння знаходити спільну мову з усіма членами екіпажу незалежно від їх релігійних, особистісних та гендерних уподобань; досконале володіння англійською професійною за стандартами Міжнародної морської організації (ІМО) як запорукою безпеки на морі);
- 4) *творчий* (креативне вирішення поставлених завдань в умовах нестандартної ситуації; творче мислення, самостійність у своїй діяльності; модифікація та переобладнання наявних суднових технічних засобів під потреби екіпажу в критичних для життєзабезпечення судна умовах).

Дослідження наукових праць І. Бардус, М. Бокарева, Т. Бурега, І. Журавльова, І. Сокола, С. Волошинова, І. Щоголевої дозволили визначити домінуючу роль професійно орієнтованих дисциплін у підготовці фахівців морського профілю, їх функції. Нами визначено, що цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки формує у майбутніх суднових механіків знання з історії власної держави; уміння правильно й грамотно працювати з документацією та інструкціями; знання своїх прав та компенсацій у разі виробничої травми згідно міжнародних стандартів; уміння вибудовувати конструктивні міжособистісні відносини з усіма членами екіпажу; вміння та навички застосовувати всі фізичні резерви організму для виживання в умовах небезпечної ситуації на борту судна; досконалі знання професійної англійської мови.

Цикл математичної, природничо-наукової підготовки спрямований на формування базових знань, умінь та навичок, необхідних для подальшого засвоєння професійних знань про устрій судна; вміння визначати причину несправності у роботі механічних пристроїв; знання про деталі суднових машин та вміння їх замінювати у разі несправності; базові знання про термодинаміку, гідромеханіку, електротехніку, електроніку та автоматику.

Цикл професійної підготовки забезпечує знання про заходи безпеки на борту судна у разі аварійної ситуації та вміння діяти належним чином в екстремальних умовах; знання про суднові дизельні установки та вміння їх обслуговувати; знання про суднові допоміжні механізми, устрої та системи, котельні та енергетичні установки, електрообладнання суден та вміння застосовувати ці знання на практиці.

Основним функціональним компонентом професійної діяльності суднових механіків визначено професійне спілкування засобами англійської мови.

Систематизація професійної діяльності фахівців морського профілю відповідно до їх іншомовної підготовки дозволили визначити труднощі, з якими стикається фахівець при спілкуванні, сприйнятті інформації на слух або листуванні електронною поштою, читанні повідомлень.

На основі професіограми фахівців морського профілю та галузевих стандартів вищої освіти виділено знання, необхідні фахівцям для здійснення професійної діяльності в іншомовному середовищі: знання морської термінології англійської мови та її правильне вживання в ситуаціях професійного спілкування; стандартів міжнародних документів, правил, законів із метою їх використання у професійній діяльності; основних правил ведення суднової документації, використання набутих професійних знань на практиці засобами англійської мови; ведення професійної комунікації, обмін професійним досвідом з представниками інших країн.

Специфіка навчання майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін обумовили відбір низки наукових підходів, ефективних для організації процесу підготовки: компетентісного, модульно-рейтингового, технологічного, діяльнісного, рефлексивного, експерієнційного, комунікативного та особистісно-орієнтованого.

Відповідно до компетентнісного підходу процес навчання був зорієнтований на професійну підготовку компетентнісного фахівця з розвитком у нього необхідних компетентностей; відбувалось упровадження контекстного навчання, сутність якого полягала у відтворенні за допомогою усієї системи дидактичних форм, методів і засобів навчання предметного та соціального контекстів майбутньої професійної діяльності спеціаліста, «ключових кваліфікацій» та «ключових навичок».

Згідно з модульно-рейтинговим підходом було раціонально розподілено навчальний матеріал на модулі й перевірено якість засвоєння теоретичного і практичного матеріалу кожного модуля, використовувалась більш широка шкала оцінювання знань, фіксувався постійний зворотній зв'язок із кожною особистістю та відбувалось своєчасне коригування її навчальної діяльності.

Використання положень технологічного підходу дозволило алгоритмізувати діяльність викладачів та курсантів на основі проектування навчальних ситуацій на професійну діяльність; більш активно використовувати комп'ютерні технології в навчальному процесі; оновити навчальні плани і програми, тестувати альтернативні стратегії і навчальний матеріал.

Організація навчального процесу морського вищого навчального закладу у контексті діяльнісного підходу сприяла застосуванню методів і форм, що відповідали різним стилям і способам навчання; здійсненню контролю за навчанням; розкриттю можливостей використання набутих нових знань на практиці.

Відповідно до інтегративного підходу під час викладання основного матеріалу викладачі акцентували увагу курсантів на поняття, вже вивчені на заняттях з інших дисциплін, орієнтували кілька навчальних предметів навколо однієї теми, застосовували міжаспектну інтеграцію у навчанні курсантів різним видам мовленнєвої діяльності: говоріння, аудіювання, читання, письма; враховувався передовий досвід навчання фахівців морського профілю у зарубіжних морських навчальних закладах.

Згідно з комунікативним підходом організація викладання навчального матеріалу відбувалась на основі виконання комунікативних завдань; формувались вміння використовувати мову в реальній ситуації професійного спілкування; створювалось іншомовне комунікативне середовище, що дозволило здійснити активну мовленнєву діяльність з англійської мови не тільки у процесі професійної підготовки у навчальному закладі, але й у позанавчальній діяльності.

Впровадження особистісно-орієнтованого підходу дозволило підвищити мотивацію у курсантів до оволодіння професійними знаннями у навчанні; диференціювати завдання у відповідності до можливостей та рівня навченості курсантів.

Відповідно до системного підходу було виявлено роль і місце кожної дисципліни в процесі підготовки майбутніх судових механіків та встановлено взаємозв'язки між дисциплінами, що забезпечило формування в курсантів цілісної системи знань, умінь і навичок.

Реалізація рефлексивного підходу дозволила викладачам виявити реальний рівень володіння курсантами запланованими знаннями, вміннями і навичками.

Згідно з есперієнційним підходом були змодельовані навчальні ситуації, що виникають у майбутній професійній діяльності фахівців морського профілю, що сприяло самостійному вирішенню поставлених завдань курсантами. Найбільш ефективними в даній методиці були рольові та ділові ігри, проекти, дискусії, кейс-методи, презентації, інтернет-пошук фахової інформації на англomовних сайтах для виконання творчих завдань.

У другому розділі – **«Методичні засади підготовки суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін»** проаналізовано навчально-методичне забезпечення підготовки суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, обґрунтовано педагогічні умови підготовки суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, визначено критерії, показники та рівні підготовки майбутніх суднових механіків до професійної діяльності, охарактеризовано стан підготовки суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

Аналіз змісту програм професійно-орієнтованої підготовки («Безпека життєдіяльності», «Суднові дизельні установки», «Суднові допоміжні механізми, устрої та системи»; «Суднові котельні установки», «Автоматизація суднових енергетичних установок», «Електрообладнання суден», «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі», «Менеджмент морських ресурсів», «Охоронні заходи на судні» тощо) дозволив виокремити базові професійні знання, вміння та навички, що мають бути сформовані при їх вивченні: знання з експлуатації та обслуговування двигунів внутрішнього згорання, вміння користуватись шляхами підвищення потужності, економічності і надійності суднових дизелів на стадії їх експлуатації, навички математичного моделювання і діагностування технічного стану дизелів; вміння ефективно використовувати системи глибинної утилізації теплоти у паровому циклі з турбогенератором, для забезпечення електроенергією ходового режиму судна; знання з експлуатації та обслуговування суднових котельних установок та їх типів, уміння забезпечувати довготривалу безаварійну і економічну роботу енергетичної установки, навички з ведення основних теплових, аеродинамічних і гідравлічних розрахунків, вміння забезпечити безперебійність дії установки у будь-яких умовах плавання за допомогою комплексу допоміжних механізмів, обладнання і теплообмінних апаратів; знання з експлуатації та обслуговування допоміжних механізмів та систем, до яких, за загальною класифікацією, відносяться: 1) насоси, гідроприводи і вентилятори, 2) палубні механізми; уміння регулювати робочі параметри даних механізмів; навички з регулювання і керування допоміжними механізмами; знання з експлуатації і обслуговування суднової автоматики і апаратури контролю; уміння технічно грамотно експлуатувати системи автоматизації і здійснювати відповідні профілактичні заходи; навички з підтримки режиму роботи об'єкту на основі аналізу його стану.

Узагальнення результатів розгляду навчально-методичного забезпечення спеціальності «Судновий механік» та досвід організації навчання курсантів

Херсонської державної морської академії та морського коледжу при Херсонській державній морській академії свідчить, що зміст підручників і посібників, не забезпечує якісної підготовки фахівців зазначеного профілю і підтверджує необхідність упровадження авторської методики у навчальний процес. На підставі обґрунтування наукових підходів було визначено педагогічні умови, створення яких дозволить підвищити ефективність підготовки майбутніх суднових механіків: забезпечення позитивної мотивації курсантів до змісту, форм, способів навчальної діяльності у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін; реалізація цілісного інтегративного підходу під час викладання професійно-орієнтованих дисциплін, у якому інтегруючим чинником, його основою виступає дисципліна «Англійська мова (за професійним спрямуванням)»; занурення курсантів в активне відпрацювання навчальних професійно-спрямованих ситуацій у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

З урахуванням структури підготовки майбутніх суднових механіків до професійної діяльності розроблено критерії та показники підготовки суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін: *мотиваційний* (стійкий пізнавальний інтерес, настанова на підвищення якості виконання функціональних обов'язків майбутньої професійної діяльності, настанова на досягнення професійного успіху); *професійно-діяльнісний* (сформованість знань, умінь і навичок з майбутньої професії; готовність до професійної взаємодії); *комунікативно-ситуативний* (конструктивне спілкування англійською мовою у професійній діяльності в різноманітних ситуаціях); *лінгвістичний* (сформованість лінгвістичних знань, умінь і навичок). За критеріями та відповідними показниками визначено рівні підготовки майбутніх суднових механіків до професійної діяльності: високий, достатній, середній і низький.

Дослідження стану підготовки курсантів-механіків визначався за експериментальною діагностикою, в якій брали участь 197 курсантів III курсів та 24 викладача вищих навчальних закладів України. Для визначення рівня підготовки майбутніх суднових механіків за мотиваційним критерієм було використано методику анкетування для визначення мотивації до професійної діяльності (методика Земфір в модифікації А. Реана). За якою 35% курсантів показали достатній рівень і лише 7% курсантів – високий рівень за мотиваційним критерієм підготовки проти 23% низького і 35% середнього рівнів мотивації відповідно.

Для виявлення рівня підготовки курсантів за комунікативно-ситуативним критерієм було використано методику анкетування для самооцінки рівня володіння комунікативними вміннями, розроблену В. Как-Каліком та С. Хохловим. За комунікативно-ситуативним критерієм кількість курсантів із достатнім рівнем підготовленості до комунікативно-ситуативного спілкування склала 34%, а високим – 3% проти 33% середнього і 30% низького рівнів відповідно.

Професійно-діяльнісний критерій визначався за методикою А. Кареліна. Результати стану підготовки курсантів за професійно-діялісним критерієм

показали, що ніхто з курсантів не має високого рівня професійної підготовки і лише 27% – достатній у порівнянні з 38% курсантів із середнім і 35% – з низьким рівнем професійної підготовки. Творчий критерій рівня підготовки майбутніх суднових механіків до професійної діяльності визначався за результатами тесту «Який Ваш творчий потенціал?» (І. Зязюна).

Рівень підготовки курсантів за лінгвістичним критерієм визначався за допомогою завдань із професійної лексики, граматики, письма, читання та говоріння. За лінгвістичним критерієм аналіз рівнів підготовки становив: 3% курсантів із високим і 33% – з достатнім рівнями проти 36% курсантів із середнім і 28% з низьким рівнями підготовки.

Проведене анкетування курсантів довело, що курсанти незадоволені власним рівнем розуміння фахової літератури, але вони усвідомлюють широкий спектр сфер використання англійської мови і важливість її опанування.

Результати бесіди з викладачами показали, що серед основних шляхів підвищення ефективності процесу підготовки майбутніх суднових механіків до професійної діяльності повинні бути: використання сучасних автентичних підручників, аудіо- та відеоматеріалів, ресурсів мережі Інтернет; моделювання професійно-орієнтованих ситуацій; використання стандартів ІМО (Міжнародна морська організація) у мовленнєвій підготовці; впровадження спецкурсу спрямованого на підготовку майбутніх суднових механіків до професійної діяльності засобами професійно-орієнтованих дисциплін.

Результати стану підготовки майбутніх суднових механіків за мотиваційним, лінгвістичним, комунікативно-ситуативним та професійно-діяльнісними критеріями дають підстави стверджувати, що впровадження авторської методики буде сприяти якісній підготовці фахівців морського профілю.

У третьому розділі – **«Дослідно-експериментальна підготовка майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін»** було розроблено модель підготовки майбутніх фахівців морського профілю у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. У ході дослідження теоретично обґрунтовано та розроблено модель підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, описано етапи впровадження моделі та реалізацію педагогічних умов, представлено результати формувального етапу експерименту.

Запропонована модель представлена організаційним, технологічним, оціночно-результативним блоками підготовки, педагогічними умовами, принципами, методами та підходами щодо реалізації започаткованої методики.

Організаційний блок моделі дозволив сформулювати мету, підходи, принципи навчання, компоненти підготовки, педагогічні умови підготовки суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

Технологічний блок моделі забезпечив практичне впровадження методики підготовки майбутніх суднових механіків у процес вивчення професійно-орієнтованих дисциплін для реалізації педагогічних умов на певних етапах дослідно-експериментального навчання (пізнавально-збагачувальному,

репродуктивно-діяльнісному, професійно-творчому) через зміст професійно-орієнтованих дисциплін (фахового, іншомовного циклів підготовки), а також розробленого спецкурсу для іншомовної професійної підготовки майбутніх суднових механіків і відповідних засобів підготовки.

Оцінно-результативний блок моделі забезпечив перевірку рівнів підготовки суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, довів ефективність реалізації методики та педагогічних умов, започаткованих у роботі, дозволив виявити діагностику стану, динаміку підготовки курсантів до професійної діяльності, обробку, аналіз та інтерпретацію результатів експериментально-дослідного навчання (рис. 1).

Модель підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін упроваджено в навчання курсантів відповідно до таких етапів: пізнавально-збагачувального, репродуктивно-діяльнісного та професійно-творчого.

Пізнавально-збагачувальний етап підготовки суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін був спрямований на міжпредметну інтеграцію фахових дисциплін та англійської мови за професійним спрямуванням, що сприяло реалізації першої і другої педагогічних умов, а саме забезпеченню позитивної мотивації курсантів до змісту, форм, способів навчальної діяльності у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін та реалізації цілісного інтегративного підходу під час викладання професійно-орієнтованих дисциплін, у якому інтегруючим чинником, його основою виступала дисципліна «Англійська мова (за професійним спрямуванням)»;

На репродуктивно-діяльнісному етапі відбулось упровадження базових фахових компетентностей курсантів через реалізацію усіх зазначених педагогічних умов з урахуванням третьої педагогічної умови, а саме занурення курсантів в активне відпрацювання навчальних професійно-спрямованих ситуацій у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін, їх розвиток та вдосконалення під час проходження виробничої практики, здійснення роботи на зняття лексико-граматичних труднощів для формування вмінь читання, говоріння, письма та аудіювання текстів професійно-орієнтованої та соціокультурної тематики за рахунок впровадження спецкурсу для морських інженерів. Метою і завданнями цього спецкурсу була комплексна підготовка майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. При розробці змісту спецкурсу «Spoken English for marine engineers» було використано автентичні матеріали, інноваційні прийоми та методи навчання англійської мови.

Основними цілями курсу були: узагальнити та закріпити знання курсантів з теоретичних основ фахової підготовки засобами англійської мови; поглибити знання англійської мови з граматики, професійної лексики та типових мовленнєвих зразків для підвищення рівня іншомовної комунікативної підготовки майбутніх суднових механіків; сформувати у курсантів базові мовленнєві компетентності в говорінні, читанні, аудіюванні та письмі на засадах набутих знань із теоретичних дисциплін.

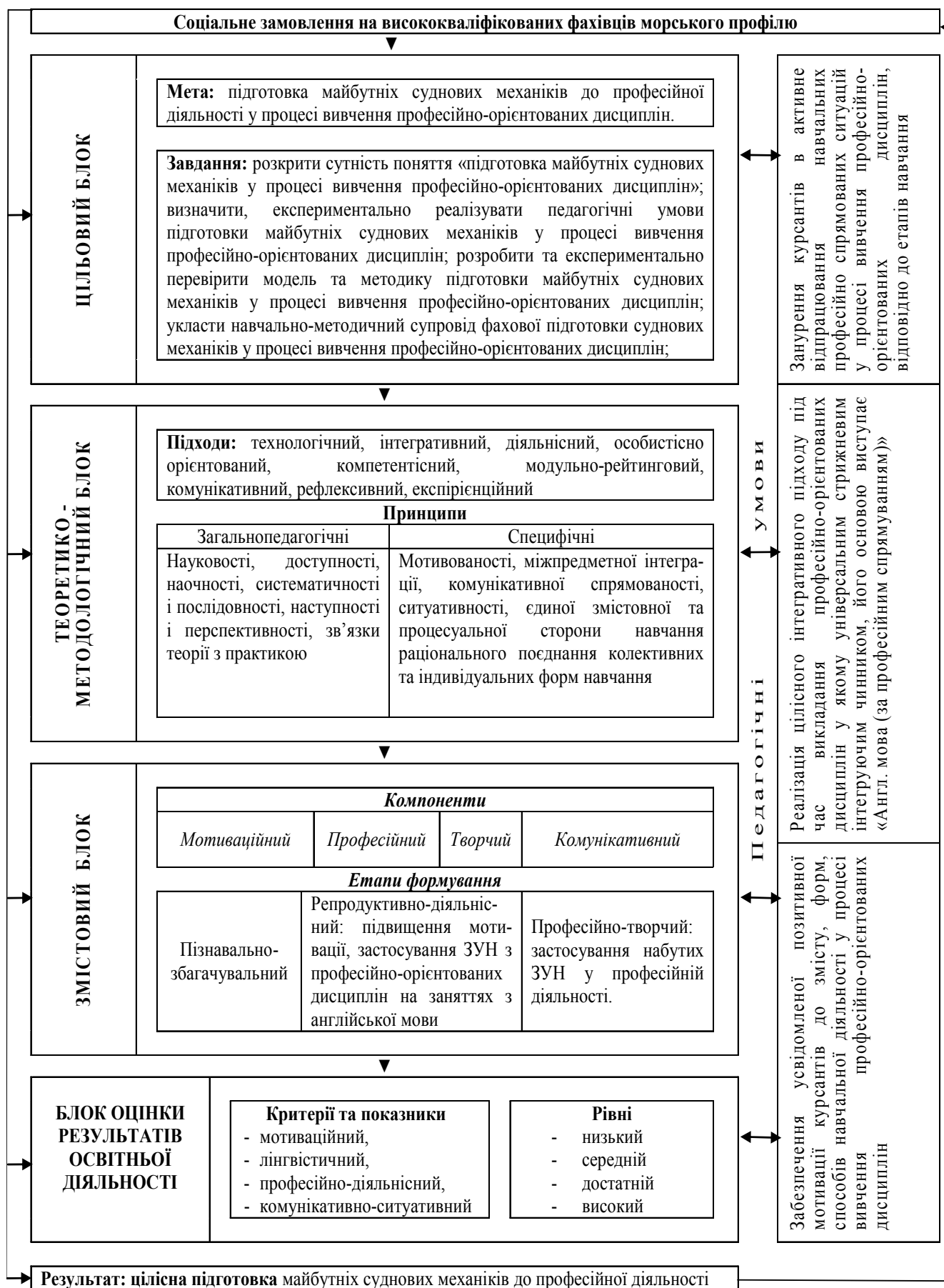

Рис 1. Модель підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін

У межах професійно-творчого етапу відбувалось розширення знань за фахом засобами англійської мови за рахунок спецкурсу та його навчального супроводу – посібника «English for Marine Engineers», основними завданнями якого були: вивчення лексики професійного спрямування для використання в умовних ситуаціях професійно-орієнтованої тематики відповідно до загальноєвропейських норм; відпрацювання комунікативних ситуацій, пов'язаних з професійною діяльністю майбутніх суднових механіків, уникнення типових помилок та лексико-граматичних труднощів для полегшення професійного спілкування майбутніх фахівців морського профілю.

Впровадження першої педагогічної умови сприяло підвищенню мотивації майбутніх фахівців морського профілю до професійної діяльності у міжнародному середовищі засобами англійської мови як мови міжнародного спілкування; розвитку іншомовної комунікативної компетенції; навчально-пізнавальної діяльності; самореалізації та саморозвитку курсантів.

Введення другої педагогічної умови уможливило формування вмінь та навичок досконалого володіння англійською професійною за стандартами (ІМО) як запорукою безпеки на морі та поглибленню і закріпленню знань з професійно-орієнтованих дисциплін.

Реалізація третьої педагогічної умови сприяло формуванню знань, умінь і навичок необхідних для майбутньої діяльності суднового механіка, а саме умінь виконувати свої функціональні обов'язки з технічного обслуговування та ремонту суднових приладів та їх експлуатації, навички адекватного та правильного реагування на нестандартні ситуації на борту судна.

Дослідно-експериментальне навчання за авторською методикою сприяло змінам на рівні змісту, форм і методів навчання до навчального процесу як в аудиторній так і в позааудиторній діяльності, моделювання професійно-орієнтованих ситуацій у процесі вивчення англійської мови.

Результати проведеного експерименту піддалися статистичній обробці. Для статистичного підтвердження відсутності відмінностей між КГ та ЕГ вибірками було використано критерій Пірсона (χ^2). Зроблено обчислення за чотирма критеріями (мотиваційним, професійно-діяльним, лінгвістичним та комунікативно-ситуативним). Так, за мотиваційним критерієм відсоток курсантів з достатнім рівнем мотивації збільшився (з 35% до 50%), високий рівень мотивації виявлено у 24% курсантів проти 7% високого рівня мотивації на передекспериментальному зрізі і, відповідно зменшився відсоток курсантів з низьким (з 23% до 7%) та середнім (з 35% до 19%) рівнями мотивації.

За комунікативно-ситуативним критерієм кількість курсантів з достатнім рівнем підготовленості до комунікативно-ситуативного спілкування склала 50% проти 34% курсантів у період перед експериментального навчання, з високим – 18% проти 3% до проведення педагогічного експерименту. Зменшився відсоток курсантів з середнім (з 33% до 25%) і низьким (з 30% до 7%) рівнями комунікативно-ситуативної підготовки.

За лінгвістичним критерієм аналіз рівнів підготовки становить: 7% курсантів з високим і 36% – з достатнім рівнями проти 35% курсантів з середнім і 22% з низьким рівнями підготовки відповідно.

Результати стану підготовки курсантів за професійно-діяльнісним критерієм показали що відсоток курсантів, які мають високий рівень професійної підготовки становить 16%, а достатній – 47% у порівнянні з 27% на етапі передекспериментальної перевірки, відповідно зменшився відсоток курсантів з середнім (з 38% до 28%) і низьким (з 35% до 9%) рівнями професійної підготовки.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне та експериментальне дослідження підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. Результати, одержані в процесі виконаного дослідження, підтвердили гіпотезу, покладену в його основу, а досягнута мета і вирішені завдання дають змогу зробити такі висновки:

1. На підставі аналізу наявних у науковій літературі дефініцій професійної підготовки, різних наукових підходів до розуміння її сутності, поняття «професійна підготовка суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін» визначаємо як систему засвоєння знань, умінь і навичок, спрямовану на формування в особистості професійної готовності до виконання професійної діяльності, і на розвиток професійних здібностей.

Теоретично обґрунтовано, що компонентами підготовки майбутніх суднових механіків до професійної діяльності виступають: мотиваційний, професійний, творчий та комунікативний.

2. Спираючись на сучасні теоретичні підходи стосовно критеріїв досліджувального утворення, у роботі розроблена найбільш оптимальна їх сукупність з відповідними показниками: *мотиваційний* (стійкий пізнавальний інтерес, настанова на підвищення якості виконання функціональних обов'язків майбутньої професійної діяльності, настанова на досягнення професійного успіху); *професійно-діялісний* (сформованість знань, умінь і навичок з майбутньої професії; готовність до професійної взаємодії); *комунікативно-ситуативний* (конструктивне спілкування англійською мовою у професійній діяльності в різноманітних ситуаціях); *лінгвістичний* (сформованість лінгвістичних знань, умінь і навичок). Визначені критерії, їх змістовні характеристики та показники покладено в основу виділених рівнів підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін: низького, середнього, достатнього, високого.

3. До педагогічних умов ефективної підготовки суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін за результатами аналізу низки наукових джерел зараховано: забезпечення усвідомленої позитивної мотивації курсантів до змісту, форм, способів навчальної діяльності у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін; реалізація цілісного інтегративного підходу під час викладання професійно-орієнтованих дисциплін у якому

універсальним стрижневим інтегруючим чинником, його основою виступає дисципліна «Англійська мова (за професійним спрямуванням)»; занурення курсантів в активне відпрацювання навчальних професійно-спрямованих ситуацій у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін.

Враховуючи сучасні тенденції розвитку вищої освіти, прагнення до забезпечення її максимальної ефективності, формування у курсантів готовності навчатись протягом усього життя, специфіку підготовки суднових механіків, цей процес доцільно здійснювати на основі компетентнісного, модульно-рейтингового, технологічного, діяльнісного, рефлексивного, експерієнційного, комунікативного та особистісно-орієнтованого підходів.

Для реалізації педагогічних умов визначено етапи проведення дослідно-експериментального навчання: пізнавально-збагачувальний, репродуктивно-діяльнісний, професійно-творчий.

4. У результаті наукового пошуку теоретично обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено модель та методику підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. Упровадження у навчальний процес розробленої методики показало позитивну динаміку щодо рівнів підготовки майбутніх суднових механіків до професійної діяльності у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. Після проведення експерименту кількість курсантів за мотиваційним компонентом зросла до 23,8%, за комунікативно-ситуативним до 17,8%, за професійно-діяльнісним компонентом до 15,8%, за лінгвістичним до 19,8%.

Аналіз результатів експериментальної перевірки визначених педагогічних умов підтвердив гіпотезу дисертаційного дослідження щодо ефективності їх впливу.

У ході дослідно-експериментального навчання розроблено навчально-методичний супровід підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, який включає:

- програму спецкурсу «Spoken English for Marine Engineers»;
- навчально-методичний посібник «Spoken English for Marine Engineers».

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів розв'язання проблеми підготовки суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. Залишаються актуальними і потребують подальших розвідок такі питання як: підготовка майбутніх суднових механіків у процесі самостійної роботи, тренінгів та дистанційного навчання.

Основний зміст дисертації відображено у таких публікаціях автора:

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Ляшенко У.І. Професійна підготовка суднових механіків засобами міждисциплінарної інтеграції / У.І. Ляшенко // Науковий вісник: зб. наук. пр. – Одеса: ПНПУ ім. К.Д.Ушинського, 2014. – Вип. №9-10. – С. 60 - 66.
2. Ляшенко У.І. Формування професійних цінностей курсантів морських навчальних закладів засобами англійської мови (за професійним

спрямуванням) / У.І. Ляшенко // Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. праць. – Кривий Ріг: ДВНЗ «КНУ», 2014. – Вип. 42. – С. 46 – 50.

3. Ляшенко У.І. Реалізація потреб самовдосконалення майбутніх фахівців морського профілю в контексті ідей В.О. Сухомлинського/ У.І. Ляшенко // Педагогічний альманах: зб. наук. пр. – Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2015. – Вип. 26. – С.225– 230.
4. Ляшенко У.І. Наукові підходи підготовки майбутніх суднових механіків до професійної діяльності/ У.І. Ляшенко //Педагогічний альманах: зб. наук. пр. – Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2015. – Вип. 28. – С.128 – 135.
5. Ляшенко У.І. Підготовка майбутніх суднових механіків засобами професійно-орієнтованих дисциплін / У.І. Ляшенко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка. – Тернопіль: Вид-во Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка, 2015. - №3. – С. 38-45.
6. Ляшенко У.І. Інформаційні технології у підготовці фахівців морського профілю / У.І.Ляшенко // Інформаційні технології в освіті: зб. наук. пр. – Херсон: Вид-во Херсонського державного університету, 2015. – вип. №24. – С. 160 – 172.

Статті у зарубіжних фахових виданнях:

7. Ляшенко У.І. Модель підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих / У.І.Ляшенко // Международное периодическое научное издание "Научные труды SWorld". Вып. №4 (41). Т. 6. Серия: Педагогика, психология и социология. – Иваново: Научный мир, 2015. – С.88 – 98.

Матеріали і тези наукових конференцій,

8. Ляшенко У.І. Розвиток професійно-моральних цінностей курсантів морських коледжів на заняттях з англійської мови / У.І.Ляшенко // Матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. «Новітні тенденції навчання іноземної мови за професійним спрямуванням». – Херсон: Вид-во Херсонської державної морської академії, 2013. – С. 65 – 67.
9. Ляшенко У.І. Педагогічні умови підготовки суднових механіків засобами професійно-орієнтованих дисциплін (на прикладі дисципліни «Англійська мова (за професійним спрямуванням)» / У.І.Ляшенко // Міжнар. наук.-практ. конф. «Обсуждения современной науки Zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej "Pedagogika. Dyskusje o współczesnej nauce (30.08.2015 - 31.08.2015) – Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2015. – Str.67- 72.

Навчально-методичні видання

10. Ляшенко У.І. Навчально-методичний посібник «Розмовна англійська для суднових механіків» (“Spoken English for Marine Engineers”) / У.І.Ляшенко / Херсон: Айлант, 2015. – 182 с.

АНОТАЦІЯ

Ляшенко У.І. Педагогічні умови підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Херсонський державний університет. – Херсон, 2016.

Дослідження присвячено проблемі організації педагогічних умов підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. Проаналізовано, вивчено основні психологічні та методологічні особливості навчання професійно-орієнтованих дисциплін засобами англійської мови. Кількісний і якісний аналіз, результати експериментального дослідження підтвердили ефективність запропонованих педагогічних умов.

Дисертація спрямована на визначення й узгодження теоретичних основ підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному: визначено сутність поняття «підготовка майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін», в дослідженні запропонована нова методика підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, створена модель підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, визначені критерії (лінгвістичний, професійно-діяльнісний, мотиваційний, комунікативно-ситуативний) і рівні підготовки, теоретично перевірено і експериментально реалізовано педагогічні умови підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін.

Практичне значення одержаних результатів реалізовано через створення системи вправ для підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, створення та впровадження в навчальний процес навчально-методичного посібника «Spoken English for marine engineers», спрямованого на фахову підготовку майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

Ключові слова: підготовка майбутніх суднових механіків, професійно-орієнтовані дисципліни, педагогічні умови, англійська мова за професійним спрямуванням.

АННОТАЦИЯ

Ляшенко У.И. Педагогические условия подготовки будущих судовых механиков в процессе изучения профессионально-ориентированных дисциплин. – Рукопись.

Диссертация на соискание степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Херсонский государственный университет. – Херсон, 2016.

Диссертация посвящена проблеме создания педагогических условий подготовки будущих судовых механиков в процессе изучения профессионально-

ориентированных дисциплин. Проанализировано, изучено основные психологические и методологические особенности обучения профессионально-ориентированным дисциплинам средствами английского языка. Качественный и количественный анализ и результаты экспериментального исследования подтвердили эффективность предложенных педагогических условий.

Диссертация направлена на определение и согласование теоретических основ подготовки будущих судовых механиков в процессе изучения профессионально-ориентированных дисциплин.

Научная новизна полученных результатов состоит в следующем: определена суть понятия «подготовка будущих судовых механиков в процессе изучения профессионально-ориентированных дисциплин»; в исследовании предложена новая методика подготовки будущих судовых механиков в процессе изучения профессионально-ориентированных дисциплин; создана модель подготовки будущих судовых механиков в процессе изучения профессионально-ориентированных дисциплин; определены критерии (лингвистический, профессионально-деятельностный, мотивационный, коммуникативно-ситуативный) и уровни подготовки; теоретически проверены и экспериментально реализованы педагогические условия подготовки будущих судовых механиков в процессе изучения профессионально-ориентированных дисциплин.

Практическая значимость достигнутых результатов реализована через созданную систему упражнений для подготовки будущих судовых механиков в процессе изучения профессионально-ориентированных дисциплин; внедрение в учебный процесс учебно-методического пособия, направленного на профессиональную подготовку будущих судовых механиков в процессе обучения профессионально-ориентированным дисциплинам.

Ключевые слова: подготовка будущих судовых механиков, профессионально-ориентированные дисциплины, педагогические условия, английский язык профессиональной направленности.

RESUME

Lyashenko U. I. Pedagogical conditions of the preparation of future marine engineers in the process of studying professionally-oriented disciplines. – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Pedagogical Studies. Specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – Kherson State University. – Kherson, 2016.

The thesis is devoted to the conditions of the preparation of future marine engineers in the process of studying professionally-oriented disciplines. Tasks and content of the learning process have been investigated. Major psychological and methodological peculiarities of studying professionally-oriented disciplines based on teaching of them in English have been described. Quantitative and qualitative analysis and results of experimental work have confirmed the effectiveness of the proposed pedagogical conditions.

The dissertation aims at defining and approving of theoretical foundations of the preparation of future marine engineers in the process of studying professionally-oriented disciplines.

Scientific novelty of the obtained results implies in the following: the essence of the notion "preparation of future marine engineers in the process of studying professionally-oriented disciplines" is specified; new methodology of preparation of future marine engineers in the process of studying professionally-oriented disciplines is suggested in the research; the model of the preparation of future marine engineers in the process of studying professionally-oriented disciplines is created; the criteria (motivated, linguistic, professional and activity, communicative and situational) and levels of preparation are determined; the pedagogical conditions of the preparation of future marine engineers in the process of studying professionally-oriented disciplines were theoretically proved and experimentally realized.

Practical importance of the obtained results lies in the following: the system of exercises for the preparation of future marine engineers in the process of studying professionally-oriented disciplines is created; a textbook on professional English language for the preparation of future marine engineers in the process of studying professionally-oriented disciplines is worked out and published.

Key words: preparation of future marine engineers, professionally-oriented disciplines, pedagogical conditions, English language for professional purposes.

Підписано до друку 20.04.2016 р. Формат 60х90/16.
Папір офсетний. Друк різнографія. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 80.

Віддруковано з готових оригінал-макетів в ТОВ “Айлант”
Свідоцтво про реєстрацію ХС №1 від 20.08.2000 р.
73000, м. Херсон, пров. Пугачова, 5/20
тел.: 49-33-48.